

DEPARTMENT OF EDUCATION
SCHOOLS DIVISION OF NEGROS ORIENTAL
REGION VII

Kagawasan Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik

Ikatlong Markahan – Modyul 5 KASANAYAN SA PAGBASA

Filipino – Ikalabing-isang Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 5: Kasanayan sa Pagbasa

Ikalawang Edisyon, 2021

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtagtaglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaanakin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga oriinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Alma M. Dagangan

Editor: Maria Chona S. Mongcopia, Melle L. Mongcopia

Tagasuri: Maria Chona S. Mongcopia, Romie G. Benolaria

Tagalapat: Romie G. Benolaria, Clifford Jay G. Ansok

Tagapamahala: Senen Priscillo P. Paulin, CESO V   **Rosela R. Abiera**

Joelyza M. Arcilla EdD

Maricel S. Rasid

Marcelo K. Palispis JD, EdD

Maricel S. Rasid

Nilita L. Ragay EdD

Elmar L. Cabrera

Renante A. Juanillo EdD

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education –Region VII Schools Division of Negros Oriental

Office Address: Kagawasan, Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental
Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117
E-mail Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

ALAMIN

Magandang araw! Kumusta?

Ikaw ba ay mahilig magbasa? Sa modyul na ito, tutulungan kang maunawaan at malaman ang mga mahahalagang bagay na hatid ng simpleng pagbabasa. Marami itong nagagawa sa buhay ng tao. Una, ito'y naghahatid ng mga kaalaman na minsay' hindi mo inaasahan na magagamit mo pala sa pang-araw-araw. Pangalawa, napalalawak ang iyong bokabularyo at higit sa lahat marami kang matututuhan. Kaya, huwag kang huminto sa pagbabasa. Tara na!

Sa katapanan ng modyul na ito, inaasahan na ikaw ay:

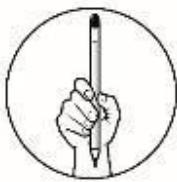
1. Naipaliliwanag ang mga kaisipang nakapaloob sa tekstong binasa **F11PS- IIIf-92**

MGA TIYAK NA LAYUNIN

Sa katapanan ng araling ito, inaasahan na ikaw ay:

1. Nakatutukoy ng mga mahahalagang kaisipan mula sa tekstong binasa;
2. Nakabubuo ng mga ideya o kaisipan mula sa binasang teksto sa pamamagitan ng pagsulat ng mga talata; at
3. Napapahalagahan ang kasanayan ng pagbasa sa iba't ibang uri ng teksto.

SUBUKIN

Panuto: Basahing mabuti ang bawat aytem at isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.

TAMA O MALI. Isulat ang salitang TAMA kung ang pahayag ay wasto at MALI naman kung hindi.

1. Maraming impormasyong makukuha sa pagbabasa.
2. Maaaring may huwad (*fake*) sa mga binabasa.
3. Totoo lahat ang mga nababasa sa sosyal midya
4. Maaaring may mali at hindi totoo sa mga babasahin.
5. Nararapat lang na maingat sa pagpili ng babasahin
6. Ang pagbasa ay lubhang hindi mahalaga.
7. Ang pagbasa ay isang solong tagapag-ugnay sa lahat ng mga paksang – aralin.
8. Ang makabagong daigdig ngayon ay isang daigdig ng mambabasa
9. Sa pamamagitan ng pagbabasa, hindi malilibot ang buong daigdig.
10. Itinuturing ang pagbasa bilang gintong susi sa pagbukas sa daigdig ng katotohanan at kapayapaan.

TUKLASIN

Panuto: Gumuhit ng isang bagay na sumasagisag o representasyon ng iyong sarili sa isang *bond paper*. Pagkatapos, ipaliwanag ito sa loob ng tatlo (3) hanggang limang (5) pangungusap.

Gabay na katanungan:

1. Bakit mo napili ang bagay na iyon bilang sagisag ng iyong sarili?
2. Anong katangian ang iyong tinataglay na may kaugnayan sa sagisag na iyong iginuhit?
3. Kung gagawan mo ng teksto ang iyong iginuhit, ano kaya ang magandang pamagat na angkop para rito?

ALAM MO BA NA...

- A. Ang pagbasa ay proseso ng pagkokonstrak ng kahulugan mula sa mga tekstong nakasulat. Isa itong komplikadong kasanayan na nangangailangan ng ilang magkakaugnay na hanguan ng impormasyon (Anderson, et al., 1985, sa <http://www.eduplace.com>).

Ang pagbasa ay kapwa paraan ng pagkatuto ng wika, paraan ng komunikasyon at paraan ng pagbabahagi ng mga impormasyon at ideya. Katulad ng lahat ng wika, ito ay isang komplikadong interaksyon sa pagitan ng teksto at ng mambabasa na hinuhubog ng dating kaalaman, karanasan, atityud at komunidad ng wika ng mambabasa, at ang lahat ay culturally and socially situated(<http://www.wikipedia.org>).

B. Mga Kasanayan sa Pagbasa

1. Pag-uuri ng Ideya at Detalye

Ang mga ideya o kaisipang nasa isang teksto ay maaaring pangunahan o pantulong. Bilang mambabasa, dapat may sapat kang kaalaman kung paano kumilatis ng mga ideya. Nakatutulong kasi ito upang matukoy mo ang layunin ng awtor sa pagsulat ng kanyang teksto. At kapag Alamo mo na ang layunin ng teksto, mas madali mong maunawaan ang tekstong ito. Ngunit ang tanong palagi ay kung paano matutukoy kung ang isang ideya o kaisipan ay pangunahan ba o pantulong. Ang pangunahing ideya ay ipinahahayag sa pamamagitan ng pamaksang pangungusap (ng isang talata) at tesis na pangungusap (ng isang sanaysay). Kapwa naglalaman ng pinakabuod o pinakapunto ng isang teksto ang dalawa, at nagiging batayan din ang mga ito ng mga pantulong o pansuportang ideya. Sa isang tekstong binubuo ng isang talata, maaaring ang pamaksang pangungusap ay nasa unahan bilang unang pangungusap. Maaari rin itong nasa gitna at huling bahagi ng talata. Ang mga pantulong na kaisipan ay mahalaga dahil nililinaw nito ang puntong nasa pamaksang pangungusap. Ito'y maaaring mga halimbawa, tiyak na detalye, patunay at katotohanan.

2. Pagtukoy sa Layunin ng Teksto

Mahalagang matukoy mo ang layunin kung bakit sinulat ng isang awtor ang isang akda dahil makatutulong ito upang mas maintindihan moang akda. Tumutukoy ang layunin ng teksto sa dahilan

ng pagkakasulat ng awtor ng kanyang teksto. Ilan sa maaaring maging layunin ng mga teksto ay ang magpaliwanag, magbigay- impormasyon, mangaral, magbabala, magpatawa, manakot o mangumbinsi.

3. Pagtukoy sa Damdamin, Tono at Pananaw ng Teksto

Tumutukoy ang damdamin sa emosyong nangingibabaw sa iyo habang binabasa mo o pagkatapos mong basahin ang isang akda. Ang damdamin ng isang teksto ay maaaring iba-iba a/o pagkaminsan ay magkasalungat sa iba-ibang mambabasa. Ang tono ay tumutukoy sa tinig(karaniwan sa pasalitang wika) at saloobin ng awtor kaugnay sa paksa ng kanyang sulatin. Sa pamamagitan ng estilo-salitang ginamit, pagkakabuo ng mga pangungusap at paraan ng presentasyon, matutukoy ang tinig at saloobin ng awtor. Ang tono ng teksto ay maaaring masaya, malungkot, mapang-inis, mapanakot, mapagbiro, mapanghimagsik, mapanuya, mapangutya at iba pa. Sa pamamagitan din ng tono ay natutukoy mo ang damdaming namamayani sa awtor hinggil sa paksa ng kanyang teksto. Tumutukoy naman sa punto de bistang ginamit ng awtor sa teksto ang pananaw. Makikilala ito sa pamamagitan ng ginamit na panghalip. Para makilala ang punto de bista, gawing gabay ang tanong na, anong panauhan ang ginagamit sa isang teksto?(Bernales,et al.,2012,pp.15-19).

PAMPROSESONG TANONG

1. Paano kumilatis ng ideya sa isang tekstong binasa?
2. Paano tutukuyin ang damdamin, tono, pananaw ng tekstong binasa?
3. Bakit kailangang malaman ng mambabasa ang layunin ng may-akda sa pagsulat ng teksto?

PAGYAMANIN

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang teksto na nasa ibaba. Ito ay sipi mula sa isang liham na nagpapahayag ng pagmamahal ng isang ina para sa mga anak. Bigyan-pansin ang sumusunod na katanungan.

Liham para sa Aking mga Anak ni Chicky Nicky

Mula sa malayo, aking nakikita ang inyong kalagayan kaya naisip kong sumulat ng isang bukas na liham para sa inyong lahat. Ako, na inyong ina ay labis na nalulumbay sa tuwing aking sinasariwa ang mga paghihirap ng inyong mga nakatatandang kapatid upang mabuo lamang ang ating pamilya na makatatlong beses na sinubukang wasakin ng iba.

Hindi kaila na sa mundong ating ginagalawan ang mga bagay o pangyayari ay walang katiyakan. Sa puntong ito, ang tangi ko lamang nais ay mabatid ninyong lahat ang nilalaman ng aking puso, nawa ay pagnilayan ninyo nang maigi ang liham kong ito.

Bago pa man kayo isilang sa mundo, ninais ko na magkaroon kayong magkakapatid nang maayos na samahan at relasyon. Kayong lahat, sama-sama, nagtutulungan hindi nanggugulo. Kung aking babalikan ang nakaraan, ang inyong mga nakatatandang kapatid ay naging napakabuti, maayos silang lumaki, bagamat payak lamang ang uri ng pamumuhay, ang bawat isa ay may tungkuling ginampanan upang pag-unlad ay makamtan.

Ako'y kanilang inalagaan at pinoprotektahan sa paraang alam nila.

Subalit tulad ng aking sinabi sa bungad ng liham kong ito, pagbabago ay 'di maiwasan. Isang araw, ang payak na buhay ay unti-unting nababago. Nagbago ito nang pinahintulutan ng ilan sa inyong mga kapatid ang pagpasok ng ibang pamilya sa ating tahanan. Aking nakita ang unti-unting pagpanaw ng ilan sa inyong mga kapatid dahil sa kanilang pakikibaka upang ating nakasanayan ay mapreserba. Nang pagkakataong iyon, parang dinudurog ang aking puso habang sila'y aking pinagmamasdan, lubhang napakasakit para sa isang ina ang makitang nagdurusa ang kanyang mga anak ngunit wala akong magawa dahil sa aking mahigpit na pagkakagapos. Oo, ako'y iginapos ng napakahigpit, maraming beses kong pinilit makatakas ngunit ako'y hindi nagtagumpay. Habang ako'y nagdurusa at walang magawa, habang aking kabuuhan ay patuloy na nilalapastanganan ng ibang pamilya, kasabay nito ang aking panaghoy na balang araw, ang mga sanggol na aking inaruga ay silang magsasakatuparan ng buong pamilyang aking pinangarap.

Nang ako'y tuluyang makalaya, sa tulong din ng inyong mga kapatid,

walang pagsidlan ang ligayang aking nadama. Nabuhayan ako ng loob, Nakita ko ang magandang hinaharap para sa ating lahat.

Ngunit bakit ganoon? Pangarap na aking inasam, tila kailanman ay hindi na makakamtan. Ang ilan sa inyong mga kapatid ay namatay sa sarili ninyong mga kamay, ang ilan ay piniling mangibang bayan upang kahirapang nararanasan ay malunasan, ngunit ang nakararami sa inyo ay nanatili sa aking poder, ang ilan ay naghahanap-buhay upang mabuhay ngunit ang ilan ay umaasang mabibigyan ng pagkain upang mabuhay.

Sa puntong ito, iisa lamang ang aking katanungan...ano ang nangyari sa inyo?

Bakit tila kayong magkakapatid ay hindi nagkakasundo? Anong nangyari sa dati ninyong samahan? Nasaan ang pagtutulungan? Nasaan na ang pagmamahalan? Bakit mas minabuti ninyo na maghiwalay at kaniya-kaniya? Anong nangyari? Ano?

Tulad ng maraming ina, ang nais ko lamang ay magkaroon kayo ng magandang buhay. Ang makita ang bawat isa sa inyo na malayo na ang narating, ang makita kayong nagdadamayan, nagmamahalan, at nagtutulungan sa gitna man ng problema o kasiyahan. Isa akong ina na ang tanging dalangin ay ang makita ang aking anak na may magandang ugnayan sa bawat isa.

2. Suriin ang nilalaman ng teksto at halaga nito sa pamamagitan ng pagsagot sa sumusunod. Isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.
  1. Ano ang diwang nakapaloob sa binasang teksto?
  2. Bakit kaya ito naisulat ng may-akda?
  3. Ano kaya ang nag-udyok sa kanya upang ilahad ang mga ideyang ito?
  4. Sumasang-ayon ka ba sa punto ng manunulat? Bakit?

ISAISIP

Mauunawaan nang lubos ang nais ipabatid ng manunulat kung susuriin at iintindihing mabuti ang isang akda at huwag kalimutan ang mga dapat tandaan na mga kasanayan sa pagbasa, pag-uuri ng ideya at detalye, pagtukoy sa layunin ng teksto at pagtukoy sa damdamin, tono at pananaw ng teksto.

ISAGAWA

Panuto: Bumuo ng tatlong (3) talata na may kaugnayan sa iyong nabasang teksto sa itaas. Ang bawat talata ay binubuo ng apat (4) hanggang limang (5) pangungusap. Ibigay ang iyong nakuhang ideya o kaisipan mula rito. Maging malikhain sa pagbuo ng mga talata at huwag kalimutang maging maingat sa paggamit ng mga salita. Gawing gabay ang pamantayan na nasa ibaba.

Pamantayan sa Pagwawasto:

Kaangkupan sa paggamit ng wika -----	10
Pagkakasunod-sunod ng mga detalye/organisasyon -----	10
Panggramatika -----	10
Nilalaman -----	20
 Kabuuhan -----	50

TAYAHIN

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang bawat pahayag. Titik lamang ang isulat na katumbas ng tamang sagot sa iyong kuwaderno.

1. Ano ang tawag sa kaisipang naglalaman ng pinakabuod ng isang teksto?
A. pangunahing ideya C. payak na ideya
B. pantulong na ideya D. pansuportang ideya
  2. Saan matatagpuan sa loob ng isang teksto ang pamaksang pangungusap?
A. unahan B. gitna C. huli D. lahat ng nabanggit
  3. Ano ang tawag sa kaisipang nililinaw ang puntong nasa pamaksang pangungusap na maaaring halimbawa, tiyak na detalye, patunay at katotohanan?
A. pangunahing kaisipan
B. pantulong na kaisian
C. pansuportang kaisipan
D. payak na kaisipan
  4. Bakit mahalagang matukoy ang layunin ng may-akda sa pagsulat ng teksto?
A. nakatutulong sa pag-uunawa ng akda
B. nababatid ang estilo ng pagkakasulat
C. nakapaglalahad ng hinuha
D. nakakukuha ng impormasyon
  5. Alin sa sumusunod ang hindi kabilang sa mga layunin ng teksto o akda?
A. magpaliwanag C. mangumbinse
B. impormasyon D. lahat ng nabanggit
  6. Ano ang tawag sa emosyon nangingibabaw habang binabasa ang isang akda?
A. damdamin B. tono C. pananaw D. hinuha
  7. Alin sa pagpipilian ang tinutukoy na maaaring masaya, malungkot, mapang-inis at iba pa ang isang teksto?
A. pananaw B. tono C. damdamin D. opinyon
  8. Ano ang tinutukoy sa estilo ng salitang ginamit, pagkakabuo ng mga pangungusap at paraan ng presentasyon ng teksto?
A. damdamin B. tinig at saloobin C. opinyon D. hinuha

9. Paano makikilala ang punto de bista sa isang teksto?
  - A. sa pamamagitan ng paggamit ng gabay na tanong na, anong panauhan ang ginamit sa isang teksto?
  - B. sa pamamagitan ng paggamit ng gabay na tanong na, sino ang pangunahing tauhan sa akda?
  - C. sa pamamagitan ng paggamit ng gabay na tanong na, sino ang pinag-uusapan?
  - D. sa pamamagitan ng paggamit ng gabay na tanong na, sino ang bida sa akda?
10. Ano ang tawag sa kapwa paraan ng pagkatuto, komunikasyon at paraan ng pagbabahagi ng impormasyo at ideya?
  - A. pag-unawa
  - B. pagbasa
  - C. pagsulat
  - D. pakikinig

KARAGDAGANG GAWAIN

Panuto: Sagutin ang mga tanong nang walang paligoy-ligoy at isulat ang sagot sa iyong kuwaderno.

1. Bakit kailangang maging maingat sa pagpili ng babasahin?
2. Paano mo matutukoy na madadagdagan ang iyong kaalaman sa babasahing napili?

SUSI SA PAGWAWASTO

SUBUKIN	
1.	TAMA
2.	TAMA
3.	MALI
4.	TAMA
5.	TAMA
6.	MALI
7.	TAMA
8.	TAMA
9.	MALI
10.	MALI
TAYAHIN	
1.	A
2.	D
3.	B
4.	A
5.	D
6.	A
7.	B
8.	B
9.	A
10.	B

MGA SANGGUNIAN

Bernales, et al., (2016). Pagbasa at Pagsulat Tungo Sa Pananaliksik. Malabon City: Mutya Publishing House, Inc.

Nicky, Chicky. "Category Archieves: Kwentong Opinyon". Hunyo28, 2015. <https://unveiledtreasures.wordpress.com/category/kwentong-opinyon/>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Schools Division of Negros Oriental
Kagawasan, Avenue, Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117

Email Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Website: Irmds.depednolis.net